

Prof.dr hab.Józef Raatz
dziedzina: sztuki muzyczne
dyscyplina artystyczna: instrumentalistyka
Akademia Muzyczna im Stanisława Moniuszki
w Gdańsku

Gdańsk, 15 stycznia 2021r.

Recenzja
pracy doktorskiej **Pani mgr Moniki Sęk** zatytułowanej
„Bel canto i con bravura
w kontekście twórczości obojowej Antonia Pascuallego.
Inspiracje operą, trudności wykonawcze, różnice interpretacyjne.”

Zlecniodawca recenzji:

Rada do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej w Krakowie, pismo Przewodniczącej Rady dr hab. Moniki Gardoń-Preinl z dnia 09 grudnia 2020 roku, zlecenie podjęte na podstawie **Ustawy** z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U.2016 poz.882)

Dotyczy:

Uchwały Nr 95/2020 Rady do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii w Krakowie z dnia 23 listopada 2020 roku, o wszczęciu, na wniosek **Pani mgr Moniki Sęk**, przewodu doktorskiego w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej: *instrumentalistyka*.

Podstawowe dane o Kandydatce:

Monika Sęk urodziła się : : w Katowicach. Edukację muzyczną rozpoczęła w rodzimych Katowicach w Państwowej Szkole Muzycznej im.Mieczysława Karłowicza w klasie oboju **prof. Józefa Markiela**. Będąc dyplomantką podejmuje równoległe studia stacjonarne w klasie **prof. Jerzego Kotyczki** i **ad. Arkadiusza Krupy** w Akademii Muzycznej w Krakowie. Zarówno na dyplomie licencjackim (2010r.) jak i magisterskim (2013r.) uzyskuje ocenę wyróżniającą. Bezpośrednio po studiach magisterskich odbywa studia podyplomowe w klasie swego byłego pedagoga, **prof. Jerzego Kotyczki**.

Pani **Monika Sęk** prowadzi intensywną działalność koncertową jako solistka (koncerty J.S.Bacha, A.Marcella, D.Cimarosa czy E.Goossensa), kameralistka (Trio Stroikowe, Kwintet Dęty i inne zespoły), jest również wykonawczynią recitali obojowych.

Już podczas studiów licencjackich, w roku 2009, rozpoczyna działalność orkiestrową jako członek **Orkiestry Beethovenowskiej**, od roku 2013 jako I oboistka-solistka.

W tym samym czasie na krótko angażuje się w pracę pedagogiczną jako nauczyciel klasy oboju w Zespole Szkół Muzycznych im.A.Malawskiego w Przemyślu. W 2012 zostaje członkiem zespołu Polskiej Orkiestry **Sinfonia Juventus** w Warszawie. Na sezon 2014/2015 zakwalifikowana zostaje do projektu **Akademia Sinfonia Varsovia**.

W roku 2012 w wyniku egzaminu zostaje **I Oboistką – Muzykiem Solistą Orkiestry Opery Krakowskiej**, a od roku 2016 pracuje jako asystent w **Katedrze Instrumentów Dętych Drewnianych** Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Krakowie.

Poza wymienionymi wyżej zespołami orkiestrowymi Pani **Monika Sęk** współpracuje z takimi orkiestrami, jak Sinfonietta Cracovia, Polska Filharmonia Kameralna w Sopocie, Sinfonia Varsovia, Filharmonia Poznańska, Filharmonia Gorzowska. W sezonie 2015/2016 współpracowała z Orkiestrą Filharmonii Narodowej w Warszawie. Biorąc udział w projektach orkiestrowych Pani Monika Sęk miała możliwość zapoznania się z bardzo wymagającym repertuarem orkiestrowym, a uczestniczenie w każdej z wymienionych orkiestr to ogromny zaszczyt.

Pani **Monika Sęk** pracowała pod batutą takich dyrygentów jak: Krzysztof Penderecki, Łukasz Borowicz, Tomasz Tokarczyk, Wojciech Rajski, Gabriel Chmura, Stanisław Krawczyński, Michał Klauza, Michał Nesterowicz, Maciej Tworek, Michał Dworzyński, Massimiliano Caldi, Szymon Bywalec.

Pani mgr Monika Sęk jest laureatką prestiżowych krajowych i międzynarodowych Konkursów Muzycznych :

23-25.XI.2006r. - Jastrzębie Zdrój – 6th International Contest Wind Instruments

Jastrzębie Zdrój 2006 - **Finalista**

11-14.VI.2007r. - Bytom – II Ogólnopolski Festiwal Fagotowo-Obojowy

im.W.Osadzina i E.Mandery – **II miejsce**

29.IV-05.V.2011r. - Łódź - IV Międzynarodowy Akademicki Konkurs Oboistów i

Fagocistów w Łodzi - **III Nagroda** (II nie przyznano)

13-15.X.2011r. - Maastricht (Holandia) - Lions European Music Competition for Oboe

III miejsce

03-05.II.2012r. - IX Ogólnopolski Konkurs Dętych Zespołów Kameralnych w

Warszawie - **Finalista** w kategorii Trio Stroikowe

15-23.IX.2012r. - Dąbrowa Górnicza - VI Międzynarodowy Konkurs Muzyczny im.

M.Spisaka - **Wyróżnienie**

11.XI.2012r. - Luksemburg - Concours Europeen pour Jeunes Solistes – **II miejsce i**

srebrny medal w kategorii Trio Stroikowe

Pani **Monika Sęk** ciągle doskonali swe umiejętności biorąc czynny udział w licznych kursach orkiestrowych i w warsztatach obojowych prowadzonych przez oboistów tej miary co **Nicolas Daniel** czy **Jean Louis Capezzali**.

Ocena pracy doktorskiej:

Praca doktorska mgr **Moniki Sęk** o tytule „*Bel canto i con bravura w kontekście twórczości obojowej Antonia Pascullego. Inspiracje operą, trudności wykonawcze, różnice interpretacyjne*” składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na płycie CD oraz opisu, stanowiących łącznie pracę pod wyżej wymienionym tytułem. Praca została przygotowana pod kierunkiem **prof. Jerzego Kotyczki** z Akademii Muzycznej w Krakowie.

Dzieło artystyczne zawiera trzy kompozycje **Antoniego Pascullego** umieszczone na krążku CD w następującej kolejności:

***Rimembranze del Rigoletto* na obój i fortepian**

***Fantasia sull' opera Poliuto* na obój i fortepian**

***Fantasia sull' opera Huguenots* na obój i fortepian**

Rimembranze del Rigoletto to utwór oparty na jednej z najbardziej popularnych oper G.Verdiego *Rigoletto*, zbudowany jest głównie na arii sopranowej z II aktu oraz kwartecie z finałowego aktu dzieła. Wykonawcom udało się stworzyć nastrój zgodny z treścią opery. Przepiękna barwa oboju, którą dysponuje Pani **Monika Sęk**, znakomite operowanie bogatą artykulacją i dynamiką zgodną z zapisem nutowym, nadzwyczajna biegłość techniczna, a nade wszystko wycucie stylu i podporządkowanie tych wszystkich możliwości samej istocie – muzyce – sprawia, iż wykonania tego słucha się z wielką radością i przyjemnością. Dużą wagę przywiązuje solistka do przełożenia oryginalnych arii na język instrumentalny. We fragmencie tematu z kwartetu, w którym obój grając partię *Gildy* jednocześnie akompaniuje sobie, można odnieść wrażenie, że gra dwóch oboistów. Wszystkie kadencje wykonane zostały przez oboistkę z wielkim wycuciem stylu. Znakomitym partnerem oboistki, w znaczący sposób przyczyniającym się do tak wysokiej wartości całego dzieła artystycznego jest pianista, Pan **Łukasz Dębski**.

Fantasia sul' opera Poliuto należy do najtrudniejszych utworów w całej twórczości A.Pascullego, którego słusznie określono mianem „*Paganini oboju*”. Poza zawartą w poprzedniej pozycji szeroką skalą środków technicznych Fantazja ta wymaga od wykonawcy specyficznej umiejętności posługiwania się oddechem permanentnym. Technikę tą opracował i stosował podczas swych występów sam A.Pasculli. Doktorantka w sposób doskonały opanowała tę sztukę i dzięki temu jako jedna z nielicznych wykonawców-wirtuozów mogła sobie pozwolić na nagranie tego dzieła.

Fantasia sul' opera Huguenots wymaga od wykonawcy równie nadzwyczajnych, jak w powyżej omawianym dziele, możliwości technicznych. Oba te utwory bardzo rzadko znajdują się w repertuarze nawet światowej klasy oboistów, nieczęsto można spotkać je na nagraniach CD. Poza koniecznością zastosowania techniki oddechu permanentnego dzieło to charakteryzuje się ogromną ilością tryłów w różnych,

niekiedy niezwykle niewygodnych rejestrach. I ten element (poza wspomnianymi w omówieniach wcześniejszych pozycji) okazał się mocną stroną Pani **Moniki Sęk**.

Zawarte na krążku CD pozycje Antonia Pascullego dały Doktorantce pełną możliwość przedstawienia i analizy zawartych w tytule pracy elementów – ***Bel canto*** i ***con bravura***. Wszystkie te dzieła powstały w wyniku **inspiracji** kompozytora **opera** (Verdi, Donizetti i Meyerbeer), a każde z nich wymaga od wykonawcy niezwykle wprost zasobu środków technicznych.

Poziom wykonania wszystkich dzieł wskazuje na artystę o możliwościach wręcz nieograniczonych. Doskonale opanowanie wszelkich elementów sztuki obojowej pozwoliło **Doktorantce** spełnić bardzo precyzyjnie określone w partyturze wymogi kompozytora. Zarówno dynamika od *ppp* do *fff*, wirtuozowskie przebiegi palcowe we wszystkich rejestrach, technika trylowa, wspomniana wcześniej technika oddechu permanentnego to elementy, które Pani mgr **Monika Sęk** opanowała w sposób perfekcyjny. Nade wszystko potrafiła tych możliwości użyć dla przedstawienia głównego celu, jakim jest sama istota muzyki. Potwierdziła zarazem poprzez te nagrania, iż ***Bel canto*** i ***con bravura*** są nierozzerwalnymi elementami twórczości **A.Pascullego**. A.Pasculli podobnie jak N.Paganini tworzył utwory, których wykonania mógł się podjąć wyłącznie sam. Od kilkudziesięciu lat „karkołomne” pozycje obu tych kompozytorów są już wykorzystywane przez instrumentalistów, jednak w głównej mierze jako materiał dydaktyczny dla studentów. Aby wykonać te dzieła na koncercie lub umieścić na nagraniu trzeba jednak artysty najwyższej próby. Pani **Monika Sęk** do tego grona z pewnością należy.

Specjalne słowa uznania należą się Panu **Łukaszowi Dębskiemu**, pianiście, który w sposób niezwykle interesujący przeprowadził wszystkie „tutti”, które do złudzenia przypominały pod każdym względem brzmienie orkiestry. Okazał się też znakomitym partnerem-kameralistą czujnie wsłuchującym się w liczne, swobodnie prowadzone przez oboistkę fragmenty wirtuozowskie.

Chciałbym mieć nadzieję, że melomani będą mieli możliwość poznania tego nagrania, którego ja miałem przyjemność wysłuchać. Namawiam oboje artystów do starań o edycję takiego krążka CD.

Dzieło artystyczne zrealizowano w Sali Koncertowej Akademii Muzycznej w Krakowie w czasie od marca do lipca 2019 roku. Realizatorem nagrania był mgr Kamil Madoń.

Opis dzieła artystycznego składa się ze Wstępu, dwóch Rozdziałów i Podsumowania.

Wstęp zawiera definicję terminów *bel canto* i *con bravura*, historię stosowania tych określeń przez kompozytorów wcześniejszych okresów muzyki. **Doktorantka** analizuje utwory obojowe trzech wielkich włoskich twórców operowych – **Vincenza**

Belliniego (*Concerto per Oboe e Orchestra*), **Gaetana Donizettiego** (*Sonata per Oboe e Piano*) oraz **Amilcare Ponchiello** (*Capriccio per Oboe e Piano op.80*). Poszukuje w tych dziełach elementów *bel canto* i *con bravura*. Określenia te kojarzyły się wcześniej głównie z muzyką wokalną.

W **Rozdziale drugim** zatytułowanym **Antonio Pasculli – oboista i kompozytor** przedstawia **Doktorantka** sylwetkę twórcy wszystkich zawartych w dziele artystycznym utworów. Poza istniejącymi, dość skromnymi informacjami dotyczącymi życia i twórczości tego wirtuoza, Pani **Monika Sęk** potrafiła dotrzeć do bardzo ciekawych na Jego temat wypowiedzi i listów pochodzących od osób, które miały szczęście znać i usłyszeć Mistrza. Niemal wszystkie dzieła **A.Pascullego** powstawały w wyniku inspiracji kompozytora operą włoską. Niezwykle wysokim wymogom technicznym postawionym w swych utworach mógł sprostać prawdopodobnie wyłącznie sam autor. Podobnym zjawiskiem było pojawienie się wirtuoza skrzypiec **Niccollo Paganiniego**, stąd nadany **Pascullemu** przydomek „*Paganini oboju*”. Trudno się dziwić, że dopiero w latach 80-tych ubiegłego wieku odkrycia tych arcydzieł dokonali wybitni wirtuozi tego instrumentu, **Heinz Holliger** i **Omar Zoboli**.

Antonio Pasculli, urodzony w Palermo, już jako 14-latek rozpoczął karierę koncertową, brał udział w podróżach artystycznych zarówno we Włoszech jak i w Austrii i Niemczech. Występował bardzo często wraz ze swym bratem – skrzypkiem. Podczas wizyty w domu dyrektora Teatrów Królewskich w Rzymie poza utworami skomponowanymi przez siebie wykonał wraz z bratem niezwykle trudne *Duety* na dwoje skrzypiec L.Spohra. Kompozytor korzystał zatem również z doświadczeń mistrzów innych specjalności, zresztą wspomniane w katalogu dzieł **Pascullego** *15 Capricci a guisa di studi per Oboe* są opracowaniem wybranych spośród 24 Kaprysów **P.Rode’go** na skrzypce. Rode stworzył Etiudy we wszystkich 24 tonacjach (12 durowych i 12 molowych), Pasculli nie zmieniając tonacji i kolejności pominął głównie te kaprysy, których celem był rozwój techniki wielodźwiękowej (np.tercje, akordy, decymy itp.).

Doktorantka w tym rozdziale podkreśla zasługi **Pascullego** w dziedzinie dydaktyki. Karierę wirtuoza zakończył w połowie swego życia ze względu na pogarszający się wzrok, ale wywarł ogromny wpływ na wysoki poziom zespołu orkiestrowego, którego był dyrektorem.

Analizując problemy natury interpretacyjno-wykonawczej Pani **Monika Sęk** bardzo trafnie określa najistotniejsze elementy stylu Kompozytora. Należą do nich skrajności wyrazowe, zwinność i biegłość palcowa, efektowne i zaskakujące różnice artykulacyjne, wykorzystanie oboju, instrumentu najbardziej przypominającego głos ludzki, dla prowadzenia lirycznych arii *bel canto*, niespotykana dotąd wirtuozeria wymagająca opanowania oddechu permanentnego czy podwójnego *staccato*, różnaitość różnego rodzaju ozdorników.

Opis poszczególnych dzieł zawartych nagraniu przedstawia Doktorantka w innej kolejności niż na CD. Po analizie Fantazji na t. opery **Poliuto**, który to utwór wykonawczyni określa jako jeden z najtrudniejszych w twórczości Pascullego, Pani

Monika Sęk opisuje trudności, jakie napotkała podczas pracy nad Fantazją. Sposobem na rozwiązywanie wielu problemów okazała się pozycja przeznaczona dla pianistów autorstwa prof. Marii Niemiry. Doktorantka sięgnęła również do ćwiczeń autorstwa prof.G.Passina i R.Malzera.

Podobnie jak wcześniej omawiane dzieło, Fantasia na t. opery *Huguenots* zdaniem **Doktorantki** należy do rzędu najwyższej trudności utworów Pascullego. Bardzo dokładna analiza utworu, wskazanie istotnych elementów technicznych i interpretacyjnych oraz pewne wskazówki dotyczące pracy nad tym wymagającym dziełem w sposób istotny mogą posłużyć potencjalnym wykonawcom podczas przygotowań do opanowania utworu. Polecał będę tę lekturę każdemu młodemu adeptowi tego trudnego instrumentu.

Rimembranze del Rigoletto, to ostatnia z omawianych pozycji. Zdaniem Doktorantki należy ten utwór do łatwiejszych utworów kompozytora. Podzielam tą opinię, gdyż z powodzeniem zająć się może pracą nad tym uroczym utworem w miarę dobrze przygotowany student. Wykonawca może użyć tu oddechu permanentnego, ale nie jest to wymóg bezwzględny, z pozostałymi trudnościami technicznymi powinien sobie poradzić. Poddana przez Doktorantkę pod wątpliwość kwestia braku konsekwencji dotyczącej umieszczenia tryli, sądzę, że jest to wyraźny błąd edytora. Tryl został błędnie postawiony na pierwszej szesnastce 149 taktu zamiast na pierwszej szesnastce ostatniej grupy szesnastkowej taktu 153.

W **Zakończeniu** Doktorantka wymienia twórców, których dzieła również posiadają elementy *bel canto* i *con bravura*. Zalicza do nich przede wszystkim **Johanna Nepomuka Hummła** (*Introdukcja, Temat i Wariacje* op.102 na obój i fortepian) i **Johanna Wenzla Kalliwodę** (*Morceau de Salon* op.228 na obój i fortepian). Pani **Monika Sęk** zaznacza jednak, iż w przypadku wymienionych wyżej twórców mamy raczej do czynienia ze stylem *brillant*, ale nie wyklucza to współistnienia z nurtem *bel canto*. Nowy model instrumentu skonstruowany i ciągle ulepszany przez rodzinę Triebertów pozwalał kompozytorom już XX wieku na stosowanie skomplikowanych technicznie przebiegów melodycznych (**C.Saint-Saens**, **H.Dutilleux** czy **F.Poulenc**). Nowatorskie elementy techniki obojowej wprowadzone przez **A.Pascullego** były zapewne motywacją dla **Eugena Bozzy** do dalszego doskonalenia techniki gry, zresztą dla wszystkich instrumentów dętych. Ważną postacią dla współczesnej literatury obojowej jest **Gilles Silvestrini** i jego słynne *Six Etudes pour Hautbois* zainspirowane francuskim malarstwem impresjonistycznym.

W **Podsumowaniu** Autorka podkreśla, że mimo znacznego upływu czasu i niezwykle postępu techniki obojowej, twórczość Antonia Pascullego jest ciągle ogromnym wyzwaniem dla współczesnego oboisty.

Do **Pracy** dołączone zostały: Bibliografia, Wykaz stron internetowych, Nutografia, Spis grafik, Wykaz kompozycji Antonio Pascullego, Streszczenie oraz 2 załączniki: Dzieło artystyczne i Opis dzieła artystycznego w formie elektronicznej

Propozycję podjęcia się roli recenzenta Pracy doktorskiej **Pani mgr Moniki Sęk** przyjąłem z radością. Trzykrotnie miałem przyjemność podziwiać i oceniać występy tej znakomitej oboistki. Podczas Międzynarodowego Konkursu Obojowego i Fagotowego w Łodzi w roku 2011 spośród ponad czterdziestu kandydatów-oboistów **Pani Monika Sęk** jako jedyna Polka zdobyła **Nagrodę (III miejsce)**. Znakomicie zaprezentowała się jako kameralistka w Akademickim Konkursie Kameralnym w Warszawie uzyskując **dypłom finalisty** wraz z kolegami z Tria Stroikowego. Miałem również sposobność potwierdzenia **Jej** wysokiej klasy grę podczas Międzynarodowego Konkursu im.M.Spisaka w Dąbrowie Górniczej, gdzie otrzymała **wyróżnienie**. Zachwycali mnie zawsze w grze **Pani Moniki Sęk** przede wszystkim uroda brzmienia oboju, świetne wyczucie stylu, nadzwyczajna muzykalność, doskonale poczucie czasu. Nie zdarzały się w **Jej** występach żadne przerysowania dynamiczne czy artykulacyjne, zawsze panowała nad formą utworu. Wszystkie środki techniczne podporządkowane są w grze **Pani Moniki Sęk** muzyce.

Wysłuchawszy **Dziela artystycznego**, będącego składową **Pracy Pani Moniki Sęk** byłem pod wrażeniem poziomu wykonania. Już sam wybór do nagrania najbardziej wymagających dzieł „*Paganiniego oboju*” robi wrażenie. Przez ostatnie lata nastąpił u tej artystki skokowy wręcz wzrost poziomu gry. Jest **Ona** w pełni dojrzałym wirtuozem swego instrumentu. W grze **Pani Moniki Sęk** tkwi dodatkowo pewien rodzaj tajemnicy, którą to cechę posiadają wyłącznie nieliczni artyści.

Analizując dokumentację **Pani Moniki Sęk** trzeba podkreślić, iż po początkowym okresie edukacji w klasie znanego pedagoga Pana **Józefa Markiela** dalszą naukę kontynuowała w klasie wybitnego mistrza **prof. Jerzego Kotyczki**, który wraz ze znakomitym **ad. Arkadiuszem Krupą** czuwał nad **Jej** rozwojem artystycznym. Praktyki pedagogiczne odbywała w klasie oboju prowadzonej przez **prof. Marka Mleczko**. Edukacja **Pani Moniki Sęk** przebiegała zatem w kręgu znakomitych fachowców swej specjalności w kraju. Akademia Muzyczna w Krakowie może być dumna z posiadania w swym gronie tak wybitnej artystki.

Konkluzja

Zarówno dzieło artystyczne jak i jego opis stworzone przez **Panią mgr Monikę Sęk** stanowią cenny wkład w rozwój niezwykle wąskiej i trudnej specjalizacji – oboju. Możliwość korzystania przez zainteresowanych tą specjalnością artystów jest nie do przecenienia.

Pracę doktorską **Pani mgr Moniki Sęk** oceniam bardzo wysoko i stwierdzam, że spełnia wymagania art.13 ust.1 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku.

Pracę przyjmuję bez zastrzeżeń

